OBSAH

Seznam použitých značek 8

I. Úvod 13

1. Základní fyzikální pojmy 13
2. Přechod PN 16
3. Plošný tranzistor 20

II. Tyristory 22

4. Základní způsoby zapínání čtyřvrstvové struktury 22
5. Součástky se čtyřvrstvovou strukturou 31
   a) Druhy tyristorů 32
   b) Souměrné tyristory — triaky 38

III. Charakteristiky tyristorů a triaků 43

6. Statické anodové charakteristiky 43
   a) Blokovací charakteristiky 45
   b) Závěrná charakteristika tyristoru 47
   c) Propustná charakteristika 48
7. Dynamické charakteristiky tyristorů a triaků 50
   a) Dynamické vlastnosti tyristorů 50
   b) Dynamické vlastnosti triaků 61
8. Teplotní charakteristiky 65
   a) Ztrátový výkon na tyristorech a triacích 66
   b) Tepelný odpor a tranzientní tepelná impedance 75
   c) Výpočet teploty křemíkové destičky 77
9. Zapínací vlastnosti tyristorů a triaků 82
   a) Vstupní charakteristiky 84
   b) Výkonová zatížitelnost řídicí elektrody 86
   c) Závěrné vlastnosti řídicí elektrody tyristorů 87

IV. Konstrukce tyristorů a triaků 88

10. Vliv vlastností křemíku na parametry anodové charakteristiky . . 88
11. Úprava geometrie čtyřvrstvové struktury ke zlepšení dynamických parametrů 95
12. Technologie tyristorů 97
    a) Celodifúzní technologie 98
    b) Difúzně slitinová technologie 99
13. Pouzdření tyristorů 100
14. Konstrukce triaků 106

V. Měření tyristorů a triaků 107

15. Měření voltampérových charakteristik 107
16. Měření vratného a přídržného proudu 113

17. Měření zapínacího proudu a napětí 114
18. Měření tepelného odporu 114
19. Měření tranzientní tepelné impedance 117
20. Měření kritické strmosti $(dU_D/dt)_{crit}$ tyristorů a triaků 119
21. Měření zapínací doby tyristorů a triaků 120
22. Měření vypínací doby tyristorů 121
23. Měření komutačních vlastností tyristorů 124
24. Měření strmosti nárůstu propustného proudu dI_F/dt 125
25. Měření komutační strmosti $(dU_q/dt)_{kom}$ triaků 126
26. Životnostní zkouška při plném zatížení 127
27. Měření odolnosti proti teplotním cyklům 129

VI. Chlazení 130

28. Cesta přenosu tepla 130
29. Návrh chladiče 132
a) Výpočet deskového chladiče 134
b) Profilové chladiče 137
c) Kapalinové chlazení 139

VII. Požadavky na řídicí obvody 141

30. Volba parametrů řídicího signálu 142
31. Záporné napětí na řídicí elektrodě 145
32. Strmost řídicího signálu 145
33. Šířka řídicího signálu 147
34. Impedanční vlastnosti řídicího obvodu 148
35. Požadavky na řídicí obvody triaků 149
36. Další požadavky na řídicí obvody tyristorů a triaků 150

VIII. Obvody pro zapínání tyristorů a triaků 151

37. Zapínací obvody tyristorů a triaků 151
a) Stejnosměrné zapínání 151
b) Impulsní zapínání 153
38. Řídicí obvody 155
a) Obvody se členy *RC* 155
b) Řídicí obvody s magnetickými zesilovači 159
c) Řídicí obvody s polovodičovými součástkami 160

IX. Paralelní a sériové řazení tyristorů a triaků 175

39. Paralelní řazení tyristorů 175
40. Sériové řazení tyristorů a triaků 187

X. Jištění proti napěťovým přetížením 200

41. Přepětí při atmosférickém výboji 200
42. Přepětí při spínacích pochodech na střídavé straně 202
43. Komutační přepětí 205
44. Přepětí při spínacích pochodech na stejnosměrné straně . . . 206
45. Navrhování tlumicích členů *RC* 209
46. Nelineární odpory 218

XI. Nadproudové jištění 221

47. Rychlé pojistky 222
48. Typické poruchy při nadproudu 227

XII. Teorie řízených tyristorých obvodů napájených střídavým napětím . . . 232

49. Zapojení tyristorů s činnou zátěží 233
a) Jednofázové jednopulsní zapojení 233

b) Jednofázové zapojení střídavé 237
c) Dvoufázové dvoupulsní zapojení 239
d) Dvoufázové dvoupulsní zapojení uzlové s jedním tyristorem . . 241
e) Jednofázové dvoupulsní zapojení se dvěma tyristory 243
f) Jednofázové dvoupulsní můstkové zapojení s jedním tyristorem 248
g) Trojfázové trojpulsní zapojení uzlové 250
h) Trojfázové zapojení střídavé s vyvedeným uzlem 255
j) Trojfázové zapojení střídavé bez vyvedeného uzlu 256
k) Trojfázové zapojení střídavé s třemi tyristory a třemi diodami . 260
l) Trojfázový šestipulsní můstkový usměrňovač se šesti tyristory . 265
m) Trojfázový trojpulsní můstkový usměrňovač s třemi tyristory . 270
50. Zapojení s činnou a indukční zátěží a protinapětím 273
a) Jednofázový jednopulsní usměrňovač 273
b) Dvoufázové dvoupulsní zapojení s dvěma tyristory 283
c) Jednofázové dvoupulsní můstkové zapojení 290
d) Trojfázové trojpulsní uzlové zapojení s třemi tyristory. 299
e) Trojfázové můstkové šestipulsní zapojení se šesti tyristory . . 305
f) Trojfázový můstkový usměrňovač s třemi tyristory 311
g) Složená zapojení 314

XIII. Bezkontaktní spínače 316

51. Stejnosměrné spínače 320
a) Vypínání paralelním kondenzátorem 320
b) Stejnosměrný spínač s rezonančním obvodem. 324
c) Stejnosměrný spínač s rezonančním obvodem upravený pro jištění tyristorů proti dU_D/dt a dI_F/dt 327
52. Střídavé spínače 329
a) Zapojení výkonových částí jednofázových spínačů 330
b) Zapojení výkonových částí trojfázových spínačů 332
53. Ovládací obvody bezkontaktních spínačů 336
a) Ovládací obvody stejnosměrných spínačů 337
b) Ovládací obvody střídavých spínačů 339

XIV. Tyristorové pulsní měniče stejnosměrného napětí 346

54. Základní zapojení pulsních měničů stejnosměrného napětí 349
a) Zapojení měničů s nepřímou komutací 349
b) Měniče s přímou komutací pomocí členů *LC* 354
c) Zapojení měničů s autotransformátorem 358
d) Zapojení měničů s přesytkou 363
55. Možnosti použití pulsních měničů v praxi 365

XV. Střídače 369

56. Střídače s vlastní komutací 369
a) Komutační obvody 370
b) Jednofázové střídače 377
c) Několikafázová zapojení 393
57. Střídače komutované zátěží 397
58. Střídače komutované primární sítí. 401
59. Střídače komutované sekundární sítí. 404

XVI. Přehled typických použití tyristorových měničů. 407

Literatura 412

Rejstřík 416